

Růžový palouček

– místo setkávání krajanů,
symbolický domov Čechů z celého světa

A pak se loučili, vespolek, s domovem. Nejednen vyhrábl si na památku hrst hlíny z rodné půdy, nejednen políbil zemi, kterou slzami skropili. A z těch slz pak vypučely ty růže, aby vydaly svědectví o věrnosti a lásce k víře a k vlasti.

Alois Jirásek: Staré pověsti české

Růžový palouček, památník českého exulantství pro svobodu víry a přesvědčení

Růžový palouček je po staletí spojovaný se vzpomínkou na loučení českých bratří před vynuceným odchodem do ciziny. Po nich musely opustit svou vlast další tisíce Čechů z důvodu náboženské nebo politické netolerance v zemi. A ztratili svůj domov. Dnes jsou po celém světě rozestří Češi, kteří se přesto stále hlásí ke své původní vlasti či domovu svých předků a v nové domovině se spojují ve stovkách krajských sdružení.

Na ministerstvu zahraničních věcí ČR je pracoviště pro krajské záležitosti, které podporuje spolupráci s krajskými spolky po celém světě poskytováním peněžních darů na kulturní projekty krajských spolků, případně na údržbu a opravu krajských škol, kulturních zařízení a drobných památníků, a také vzdělávacím programem pro krajany.

Růžový palouček – symbolický domov Čechů žijících v zahraničí

Přesto se mnozí naši krajané při návštěvě své původní vlasti nemají kam vrátit. Tradiční či novodobé skupiny Čechů žijících v zahraničí svůj původní dům už nemají buď proto, že jim byl konfiskován nebo o něj přišli jiným způsobem. Růžový palouček silou své původní myšlenky je místem, ke kterému se uchýlovali k setkávání exulanti. Nabízí krajanům víc než symbolický domov. Je skutečně existujícím prostorem, který se může stát cílem i výchozím bodem návratů krajanů a setkávání jejich spolků.

Z Růžového paloučku si exulanti odnášeli na památku hrst hlíny. Zpět do vlasti si ze své domoviny mohou krajské spolky uložit drobné artefakty upomínající jejich nový, vzdálený domov, a to do schránky na Růžovém paloučku. Seskupení těchto schránek – uren vytvoří obraz světa, glóbu, ve kterém nalezne své zastoupení každý z krajských spolků, každý z krajanů. Kolumbárium uspořádaných schránek doplní park Růžového paloučku. Zdůrazní roli kulturní památky a pietního místa Růžový palouček, fyzického zhmotnění ideje Paloučku, domova pro setkávání krajanů.

V České republice neexistuje dosud žádné místo, které by bylo sjednocujícím symbolickým domovem pro krajany. V roce 2020 byl vybrán v anketě uspořádané ministerstvem zahraničí ČR jako „Den Čechů v zahraničí“ 4. únor, který připomíná památný den odchodu Jana Amose Komenského z Čech a rozloučení se s vlastí na Růžovém paloučku u Žacléře v roce 1628. Toto místo překročení hranice převzalo svůj název právě podle Růžového paloučku na katastru obce Újezdec u Litomyšle, který po staletí zhmotňuje loučení exulantů s domovem.

Architektonická soutěž na návrh řešení propojení RP s krajany v zahraničí

Jan Ámos Komenský při svém pobytu v nedalekém Brandýse nad Orlicí, v době, kdy pozemek s paloučkem růží spadal pod brandýské panství umožňující nekatolíkům z okolních obcí tajné schůzky, napsal knihu Labyrint světa a ráj srdce. Návrh uspořádání schránek si proto vyžaduje co nejcitlivější zapojení nových architektonických prvků do parku Růžového paloučku. Odpověď na podobu uspořádání symbolického domova Čechů v zahraničí na Růžovém paloučku může dát výhradně architektonická soutěž.

Myšlenka vybudování památníku krajanům na Růžovém paloučku byla představena stávajícím předsedou Spolku přátel Růžového paloučku Mgr. Milošem Krejčím na členské schůzi v roce 2018 a odsouhlasena na jednání Spolku. Architektonická soutěž na Růžový palouček – domov setkávání krajanů, může být vypsaná až po schválení této ideje rozvoje parku Růžového paloučku zastupitelstvem obce Újezdec za podpory paní starostky Mgr. Barbory Dostálové. Následně je třeba úzké spolupráce v rámci ORP Litomyšl s městem Litomyšl a využití jejich zkušeností při vypisování architektonických soutěží. Na jednání na Růžovém paloučku při příležitosti návštěvy ministra zahraničních věcí Mgr. Tomáše Petříčka, M.A., Ph.D. dne 19. 8. 2020, kde byla idea Růžového paloučku jako symbolického domova krajanů představena, a následně při několika setkáních na Růžovém paloučku nabídli součinnost starosta města Litomyšl Mgr. Daniel Brýdl, LL.M. a podporu kraje vyjádřil také hejtman Pardubického kraje JUDr. Martin Netolický, Ph.D.

Oblasti řešené soutěžním architektonickým návrhem doplnění parku Růžového paloučku

Architektonická soutěž by měla brát do úvahy a vyřešit následující:

- zachování kompozice stávajícího parku Růžového paloučku, kulturní památky a pietního místa, symbolu českého exulantství pro svobodu víry a přesvědčení, a to především dominanty v horní části parku
 - o palouček růží, jádro Růžového paloučku
 - o památník českým bratřím
- doporučení umístit projekt v dolní části parku, ve vnější části mezi pěšinou a oplocením
- projekt schránek pro artefakty krajských spolků umožní návštěvníkům snadnou orientaci v rozmístění např. na geografickém principu s možností vertikálního či horizontálního připojování dalších schránek
- „kolumbárium“ schránek s artefakty od krajanů ze zahraničí vybízí návštěvníky k pietnímu procházení mezi nimi, stejně jako jejich zastavení a setrvání v rozjímání s možností posezení
- řešený prostor „kolumbária“ nabídne možnost audiovizuálního seznamování se s prostředím a reáliemi představovaných spolků včetně veřejné wi-fi a on-line přenosů (např. stream z akcí krajských sdružení, prohlížení různých forem audio a video, a to včetně online komunikace)
- součástí řešeného prostoru je menší amfiteátr, na kterém se mohou představovat různé formy akcí, které využijí při skupinových návštěvách např. zástupci krajských spolků či mohou být sedícím hostům moderovány a prezentovány přednášky a scénická vystoupení
- součástí je vyřešení hlavního pódia pro hromadné akce typu tradičních Slavností na Růžovém paloučku umožňující snadnou přípravu pódia s ozvučením a sklad posezení návštěvníků akcí
- součástí projektu je řešení vybavenost parku veřejných toalet, prostor pro informační a prodejní místo upomínkových předmětů, ale také občerstvení v parku Růžového paloučku
- projekt řeší v areálu parku zavedení a rozvody vody, odpadů a elektřiny
- projekt řeší ochranu spodní části parku před záplavovou vodou z polí v západním směru
- součástí projektu je parkoviště v severovýchodní části parku (nyní jako zelená parkovací plocha nenáležící parku Růžového paloučku), případně návrh řešení tohoto území přiléhajícího k parku na Růžovém paloučku, včetně variantního návrhu objektu sloužícího krajanům i návštěvníkům

Růžový palouček – místo setkávání a Český dům krajanů

Realizací výše uvedeného vybudování místa setkávání krajanů přímo na Růžovém paloučku budou zhmotněné argumenty také k možnosti vybudování "Českého domu krajanů". Objektu sloužícího pro ubytování krajanů přijíždějících na setkávání krajských spolků do ČR a také pro spolkový život. A ten už nutně nemusí být na Paloučku, ale v blízkém okolí. V obcích na Litomyšlsku či v Litomyšli, kulturním a historickém centru regionu.

Růžový palouček býval pro exulanty místem loučení. Může a měl by se stát místem setkávání, fyzickým bodem symbolizujícím domov, ke kterému budou moci krajané z celého světa vracet. Růžový palouček s památníkem českým bratřím je a zůstane živým symbolem českého exulantství pro uchování svobody víry a přesvědčení.

V Morašicích u Litomyšle dne 21. 7. 2021

Mgr. Miloš Krejčí
předseda Spolku přátel Růžového paloučku

